

Sygn. akt V CNP 26/18

## POSTANOWIENIE

Dnia 15 stycznia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Katarzyna Tyczka-Rote

w sprawie ze skargi "S." Sp. z o.o. w J., I. K.

o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia

Sądu Okręgowego w G.

z dnia 12 września 2017 r., sygn. akt X Gz [...]

w sprawie z urzędu

przy uczestnictwie "S." Sp. z o.o. w J., I. K.

w przedmiocie przymuszenia zarządu do złożenia wniosku o ujawnienie danych

w rejestrze sądowym oraz wykreślenia danych z rejestru,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 15 stycznia 2019 r.,

**odrzuca skargę "S." Sp. z o.o. w J. o stwierdzenie  
niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia.**

UZASADNIENIE

Uczestnik postępowania „S.” Sp. z o.o. w J. wniósł skargę o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w G. z dnia 12 września 2017 r., oddalającego zażalenie tej spółki na postanowienie Sądu Rejonowego w G. z dnia 16 maja 2017 r. Sąd Rejonowy umorzył postępowanie wszczęte z urzędu na skutek pism przez spółkę „S.” w dniu 27 września 2016 r. oraz przez wspólnika tej spółki I. K. w dniu 4 listopada 2016 r. w celu przymuszenia, ewentualnie wykreślenia/wpisu z urzędu. Spółka domagała się przymuszenia jej do złożenia do akt umowy przenoszącej własność nieruchomości wspólników na spółkę celem pokrycia udziałów w podwyższonym kapitale zakładowym ewentualnie dołączenia do akt rejestrowych przedkładanych dokumentów - umowy przeniesienia udziałów we własności nieruchomości oraz oświadczenia o ustanowienie służebności gruntowej z 14 listopada 2011 r., oświadczenia wspólnika – I. K. z 2 września 2016 r. oświadczenia wspólnika S. K. z 20 września 2016 r., protokołu nadzwyczajnego zgromadzenia wspólników spółki z 20 września 2016 r. Wspólnik oraz spółka zwrócili się o wykreślenie – jako danych niezgodnych z rzeczywistym stanem rzeczy - podwyższenia kapitału zakładowego spółki. Wskazali, że spółka dokonała podwyższenia kapitału zakładowego do kwoty 2.510.000 zł poprzez utworzenie 4.920 nowych udziałów o wartości nominalnej po 500 zł. Nowe udziały objęte zostały przez wspólników i pokryte wkładem niepieniężnym w postaci udziałów wspólników w nieruchomości położonej w N.. W tym celu zawarta została umowa przeniesienia udziałów wspólników we własności nieruchomości oraz złożone oświadczenie o ustanowienie służebności gruntowej między spółką reprezentowaną przez prezesa zarządu S. K. a wspólnikami (w tym S. K.). W ocenie zawiadamiających umowa ta była nieważna z powodu naruszenia art. 210 k.s.h., bowiem spółka nie była reprezentowana przez pełnomocnika. Jednak na podstawie tej umowy w księdze wieczystej jako właścicielkę nieruchomości wpisano spółkę „S.”, a postanowieniem z dnia 27 stycznia 2012 r. Sąd Rejonowy w G. dokonał wpisu podwyższenia kapitału zakładowego. Zawiadamiający oświadczyli, że w początku września 2016 r. powzięli wiadomość o nieważności umowy z 14 listopada 2011 r. i z tego powodu, powołując się na błąd I. K. złożył oświadczenie w wymaganej

formie o uchyleniu się od skutków prawnych oświadczenia złożonego w listopadzie 2011 r. o przeniesieniu udziału w nieruchomości na spółkę oraz oświadczeń o objęciu udziałów i pokryciu ich aportem. Zawiadamiający S. K., powołując się na błąd, złożył oświadczenie, w którym uchylił się od skutków prawnych swoich wcześniejszych oświadczeń dotyczących objęcia udziałów. Zawiadamiający poinformowali, iż 20 września 2016 r. nadzwyczajne zgromadzenie wspólników spółki podjęło uchwały o uznaniu oświadczeń I. K. i S. K. dotyczących uchylenia się od skutków czynności prawnych i wyraziło zgodę na nieodpłatne przeniesienie udziałów w nieruchomości, będącej przedmiotem aportu na rzecz tych wspólników. Do zwrotnego przeniesienia własności nieruchomości doszło w dniu 20 września 2016 r.

Postanowieniem z 20 grudnia 2016 r. referendarz sądowy umorzył postępowanie z uwagi na brak podstaw do jego prowadzenia w celu przymuszenia do złożenia wniosku oraz brak podstaw do wykreślenia danych z rejestru. Na skutek skargi spółki orzeczenie referendarza utraciło moc.

Sąd Rejonowy, który przejął rozpoznanie sprawy ustalił, że w rejestrze jako wspólnicy spółki „S.” figurują I. K. oraz J. K.. Prezesem zarządu jest S. K.. Po podwyższeniu kapitału zakładowego spółki z 50.000 zł do 2.510.000 zł nowoutworzone udziały objęte zostały przez S. K. (2.706 udziałów) oraz I. K. (2.214 udziałów). Nowopowstałe udziały pokryte zostały aportem w postaci udziałów wspólników (po 1/2) w nieruchomości położonej w N.. Oświadczenie o objęciu zostały złożone w formie aktu notarialnego. Postanowieniem z 27 stycznia 2012 r. Sąd Rejonowy dokonał wpisu do rejestru podwyższenia kapitału zakładowego oraz objęcia nowych udziałów przez wymienionych wspólników. Umową darowizny z 16 czerwca 2015 r. S. K. darował J. K. 2.761 posiadanych udziałów. Postanowieniem z 27 sierpnia 2015 r. Sąd wykreślił S. K. jako wspólnika i wpisał J. K. jako wspólnika obejmującego 2.761 udziałów. W ocenie Sądu I instancji brak było podstaw do prowadzenia postępowania przymuszającego, ponieważ wpis podwyższenia kapitału zakładowego jest wpisem konstytutywnym, a kodeks spółek handlowych nie przewiduje możliwości uchylenia się od jego skutków. W przypadku niewniesienia wkładu w celu objęcia udziałów przez wspólników, spółka zyskuje roszczenie względem nich, zaś obowiązkiem zarządu jest wyegzekwowanie tego

roszczenia. Ponadto, kodeks spółek handlowych nie przewiduje instytucji wycofania się z wniesionych wkładów, przeciwnie - zawiera zakaz zwrotu wkładów. Przewiduje natomiast instytucję obniżenia kapitału zakładowego, określając wymagania, które należy spełnić. Zdaniem Sądu nie mógł również zostać zastosowany art. 24 ust. 3 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, ponieważ doszło do skutecznego podwyższenia kapitału zakładowego, nie doszło natomiast do jego obniżenia. Sąd Rejonowy uznał, że skoro nie można przyjąć, że nastąpiło skuteczne uchylene się I. K. od skutków prawnych oświadczenia woli z dnia 14 listopada 2011 r., ujawnienie żądanych zmian może nastąpić wyłącznie w wyniku przeprowadzenia procedury obniżenia kapitału zakładowego.

Sąd Okręgowy, do którego wniosła zażalenie spółka „S.” podzielił ustalenia i oceny Sądu Rejonowego. Wskazał, że postępowanie przymuszające wszczyna się i kontynuuje jedynie wtedy, kiedy zobowiązany podmiot nie wystąpił o dokonanie obowiązkowego wpisu w Krajowym Rejestrze Sądowym lub nie złożył do rejestru wymaganych dokumentów. W odniesieniu do spółki „S.” taki wypadek nie ma miejsca, ponieważ podwyższenie kapitału zakładowego zostało skutecznie dokonane i wpisane w rejestrze, nie nastąpiło natomiast później obniżenie kapitału zakładowego tej spółki. Wpisu obniżenia kapitału spółka może się domagać po spełnieniu wymagań przewidzianych w art. 264 k.s.h. i dołączeniu dokumentów wymienionych w art. 265 k.s.h. Samo obniżenie kapitału zależne jest wyłącznie od decyzji wspólników spółki, jest czynnością dobrowolną i sąd nie jest władny przymuszać spółki do dokonania tej czynności. Tego celu nie można natomiast uzyskać w wyniku przeprowadzenia dowodu z zeznań prezesa zarządu spółki, wobec czego zarzut naruszenia przepisów art. 217 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c., czy art. 148 § 2 k.p.c. Sąd Okręgowy uznał za nieuzasadnione.

Sąd ten zwrócił też uwagę, że zgodnie z art. 24 ust. 6 ustawy o KRS, w przypadkach uzasadnionych bezpieczeństwem obrotu sąd rejestrowy może dokonać z urzędu wykreślenia danych niezgodnych z rzeczywistym stanem rzeczy lub wpisu danych odpowiadających rzeczywistemu stanowi rzeczy, jeżeli dokumenty stanowiące podstawę wpisu lub wykreślenia znajdują się w aktach rejestrowych, a dane te są istotne. Wyjaśnił jednak, że przepis ten uprawnia sąd do działania z urzędu, co oznacza, że nie podejmuje w tym zakresie działań

przymuszających do złożenia wniosku wobec określonych podmiotów, czy osób. Przepis ten jednak nie znajduje zastosowania w tej sprawie, w której nie ma podstaw do wykreślenia dokonanego w 2012 r. wpisu o podwyższeniu kapitału zakładowego.

W skardze o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego postanowienia Sądu Okręgowego w G. skarżąca spółka zarzuciła naruszenie prawa materialnego oraz przepisów postępowania, przez błędną wykładnię i niezastosowanie art. 24 ust. 6 ustawy o KRS, niezastosowanie art. 210 § 1 k.s.h., naruszenie art. 262 § 2 pkt. 3 k.s.h., a także art. 262 § 1 k.s.h. w zw. z art. 2 k.s.h. i art. 155 § 1 k.c. Jako przepisy, z którymi zaskarżone orzeczenie jest niezgodne wskazał art. 24 ust. 6 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, art. 210 § 1 k.s.h., art. 262 § 2 pkt. 3 k.s.h. oraz art. 262 § 1 k.s.h. w zw. z art. 2 k.s.h. w zw. z art. 155 § 1 k.c. Wyjaśnił, że wzruszenie zaskarżonego postanowienia w drodze innych środków prawnych nie było i nie jest możliwe, ponieważ brak jest ustawowej podstawy do złożenia skargi o wznowienie postępowania, a w postępowaniu rejestrowym skarga kasacyjna przysługuje jedynie od postanowień sądu drugiej instancji w przedmiocie wpisu lub wykreślenia z rejestru podmiotu podlegającego rejestracji. W zakresie wykazania przesłanki uprawdopodobnienia wyrządzenia szkody poprzez wydanie zaskarżonego postanowienia skarżący podniósł, iż zamierzał realizować inwestycję polegającą na budowie ośrodka sportowo-rekreacyjnego w N., co wiązało się z pozyskaniem inwestorów i kapitału, polegającym na przystąpieniu nowych wspólników do spółki, czym zainteresowanych było kilka podmiotów. Raporty z przeprowadzonych audytów prawnych wskazywały jednak na ryzyko prawne związane z udziałami w spółce, z uwagi na nieważną z mocy prawa umowę przenoszącą aport, brak oświadczenia zarządu o skutecznym wniesieniu aportu na podwyższony kapitał oraz błędny wpis w zakresie podwyższenia kapitału zakładowego w Krajowym Rejestrze Sądowym. W konsekwencji żaden z potencjalnych inwestorów skarżącego nie przystąpił do spółki i nie rozpoczął finansowania, od którego uzależniona jest inwestycja skarżącego związana z budową ośrodka sportowo-rekreacyjnego w N.. Nadto, skarżący poniósł wydatki finansowe związane z poszukiwaniem inwestorów, negocjacjami oraz uzyskiwaniem stosownych zgód i

pozwoleń. Ostatecznie skarżący wskazał, iż nie tylko poniósł określone koszty finansowe, ale także nie mógł uzyskiwać korzyści związanych z planowaną inwestycją do czasu wykreślenia podwyższenia kapitału zakładowego z Krajowego Rejestru Sądowego. We wnioskach domagał się stwierdzenia, że zaskarżone postanowienie jest niezgodne z art. 24 ust. 6 ustawy o Krajowym Rejestrze Sądowym, art. 210 § 1 k.s.h., art. 262 § 2 pkt. 3 k.s.h. oraz przepisami art. 262 § 1 k.s.h. w związku z art. 2 k.s.h. w związku z art. 155 § 1 k.c.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 519<sup>2</sup> § 1 k.p.c. skarga o stwierdzenie niezgodności prawomocnego orzeczenia z prawem w postępowaniu nieprocesowym przysługuje jedynie od prawomocnego postanowienia co do istoty sprawy sądu drugiej instancji, kończącego postępowanie w sprawie, jeżeli przez jego wydanie stronie została wyrządzona szkoda, a zmiana lub uchylenie tego postanowienia w drodze przysługujących stronie środków prawnych nie było i nie jest możliwe.

Postanowienie o umorzeniu wszczętego z urzędu postępowania mającego na celu przymuszenie spółki „S.” do wykonania określonych czynności oraz wykreślenia wpisu dokonanego z urzędu, jak też postanowienie oddalające zażalenie na to postanowienie o umorzeniu nie mają charakteru postanowień co do istoty sprawy, lecz stanowią postanowienia formalne, kończące sprawę bez rozpoznania jej istoty. Tym samym nie podlegają zaskarżeniu skargą przewidzianą w art. 519<sup>2</sup> § 1 k.p.c. Nie oznacza to, że niemożliwe jest dochodzenie odszkodowania w razie wyrządzenia uczestnikowi szkody wydaniem takiego orzeczenia. Postępowanie odszkodowawcze toczy się jednak wówczas zgodnie z art. 424<sup>1b</sup> k.p.c., bez konieczności uprzedniego stwierdzenia niezgodności orzeczenia z prawem w postępowaniu ze skargi, chyba że strona nie skorzystała z przysługujących jej środków prawnych.

Wobec niedopuszczalności skargi w niniejszej sprawie, skarga ta podlegała odrzuceniu na podstawie art. 424<sup>8</sup> § 1 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c.

jw